

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 9Co/14/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5822201693
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Šulek
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:5822201693.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Šuleka a členov senátu JUDr. Jany Kotrčovej a JUDr. Jany Vargovej, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, právne zast. JUDr. Ľubomír Ivan, advokát, Zvolen, Námestie SNP 41, proti žalovaným: 1/ B. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, 2/ B. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom F., F. G. XXX/XX, žalovaní v 1/ a 2/ rade právne zastúpení: JUDr. Miroslav Bachynec, advokát, Podbiel čl.177, 3/ A. B. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, právne zastúpený: JUDr. Michal Murina, advokát, Nižná, Nová Doba 497, v konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy v časti a určenie neplatnosti darovacej zmluvy v časti, o určenie vlastníckeho práva žalovanej v 2/ rade, o odvolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č.k. 3C/36/2022-157 zo dňa 20. júla 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. a III. **p o t v r d z u j e.**

Žalobkyňa má voči žalovaným 1/ a 2/ **n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. určil, že žalovaná 2/ je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v obci a k. ú. C., okres H., a to spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 23/1920 na pozemku zapísanom na LV č. XXXX ako parcela registra „E“ parc. č. 9050/3 o výmere 660 m², druh pozemku - trvalý trávny porast. Výrokom II. v časti výroku I. a II. žalobu zamietol ako nadbytočnú a výrokom III. žalobkyňi voči žalovaným 1/ - 3/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Súd prvej inštancie zistil nasledovný skutkový stav veci. Na LV č. XXXX pre k.ú. C. je ako podielový spoluvlastník pod B130 v podiele 23/1920-ín v pomere k celku zapísaný žalovaný v 3/ rade A. B. D., a to titulom nadobudnutia Darovacou zmluvou č. V 1608/2021 z 10.9.2021. Z pripojeného spisu Okresného úradu Tvrdošín, katastrálny odbor sp. zn. V 1415/2021 bolo zistené, že žalovaná v 2/ rade B. E. Kúpnu zmluvou zo dňa 26.7.2021 v znení jej Dodatku č. 1 z 10.8.2021 previedla na žalovanú v 1/ rade B. D. spoluvlastnícky podiel okrem iného aj k sporným žalovanej nehnuteľnosti v podiele 23/1920-ín v pomere k celku (čl. 86-98), kde vklad vlastníckeho práva k takto nadobudnutým spoluvlastníckym podielom bol na žalovanú v 1/ rade povolený na základe návrhu na zrýchlené konanie doručeného Okresnému úradu Tvrdošín, katastrálny odbor dňa 27.7.2021, a to číslom V 1415/2021 dňa 17.8.2021. Z čl. VII. kúpnej zmluvy vyplýva, že „kupujúca sa so stavom nehnuteľností riadne oboznámila ich popisom na jednotlivých listoch vlastníctva a v kúpnej zmluve a vyhlasuje, že ich stav je jej dobre známy. Predávajúcej neboli známe žiadne skutkové ani právne vady predmetu predaja, na ktoré by mal kupujúcu upozorniť“. Uvedená kúpna zmluva bola autorizovaná dňa 27.7.2021 osobou - A. B. D., I., ktorý v zmysle čl. VIII.

Zmluvy bol aj splnomocnený na podanie návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na základe tejto kúpnej zmluvy. Z obsahu pripojeného spisu Okresného úradu Tvrdošín, katastrálny odbor zn. V 1608/2021 bolo zistené, že žalovaná v 1/ rade B. D. Darovacou zmluvou zo dňa 23.8.2021 previedla na žalovaného v 3/ rade A. B. D. spoluvlastnícky podiel okrem iného aj k spornej žalovanej nehnuteľnosti v podiele 23/1920-ín v pomere k celku (čl. 127-139), kde vklad vlastníckeho práva k takto nadobudnutému spoluvlastníckemu podielu bol na žalovaného v 3/ rade povolený na základe návrhu na zrýchlené konanie doručeného Okresnému úradu Tvrdošín, katastrálny odbor dňa 26.8.2021, a to číslom V 1608/2021 dňa 10.9.2021. Z čl. III. darovacej zmluvy vyplýva, že „darujúca ručí za spoluvlastníctvo, nespornosť a bezbremenosť spoluvlastníckych podieloch v nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom tejto zmluvy. Z čl. IV. Darovacej zmluvy tiež vyplýva, že „obdarovaný prehlasuje, že stav nehnuteľností je mu známy z popisu predmetu zmluvy podľa jednotlivých listov vlastníctva“.

3. Súd prvej inštancie následne posúdil znenie a formulácie žalobných petitov. Uviedol, že obsah žaloby nie je tvorený výlučne žalobným návrhom (petitum), ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami - opísaním skutkového deja (causa petendi). Mal za to, že je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami v žalobe. Preto musí skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. novembra 2020, sp. 14C/21/2022 6 zn. 7 Cdo 268/2019, publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod R 14/2021). V rámci toho konania po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu v danej veci právny zástupca žalobkyne navrhol z opatrnosti zmenu podanej žaloby v takom rozsahu, že ku prvým dvom navrhovaným žalobným petitom o neplatnosť právneho úkonu kúpnej zmluvy z dôvodu porušenia predkupného práva žalobkyne zo strany žalovanej v 2/ rade a určenia, že neplatným je aj nasledujúci právny úkon darovacia zmluva, ktorou boli spoluvlastnícke podiely k sporným nehnuteľnostiam ďalej prevedené na žalovaného v 3/ rade, žiadal doplnenie o tzv. „eventuálny petit“ , ktorým žiadal určiť vlastnícke právo žalovanej v 2/ rade k spoluvlastníckemu podielu 23/1920-ín v pomere k celku k sporným nehnuteľnostiam, a to z rovnakých už tvrdených aj v podanej žalobe skutkových dôvodov, a teda z dôvodu, že žalovaná v 2/ rade pri prevode kúpnu zmluvou na žalovanú v 1/ rade nerešpektovala zákonné predkupné právo žalobkyne. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že na pojednávaní v tomto konaní a ani v konaní v obdobnej právnej a skutkovej veci (len s iným žalobcom pod sp. zn. 3C/36/2022) nedošlo z jeho strany k porušeniu princípu spravodlivého prístupu k sporovým stranám, ak po otvorení pojednávania a po oboznámení sa s obsahom podanej žaloby a s listinnými dokladmi vychádzal v ďalšom svojom procesnom postupe pri objasňovaní veci len zo skutkových tvrdení obsiahnutých v podanej žalobe, ktorým skutkovým tvrdeniam inak zodpovedali v konečnom dôsledku aj žalobcom požadované žalobné návrhy I. a II.. Preto pokiaľ bol súdom pripustený návrh na určenie vlastníckeho práva žalovanej v rozsahu 23/1920-ín v pomere k celku k sporným nehnuteľnostiam, bolo tak možné urobiť z dôvodu, že výsledky doterajšieho dokazovania tomu zodpovedali a týmto žalobným petitom došlo len ku kumulácii žalobkyňou už požadovaného riešenia vzniknutého problému v navrhovaných žalobných petitoch I. a II, a teda dosiahnutie obnovenia pôvodného stavu, a teda obnovenie spoluvlastníckeho práva žalovanej v 2/ rade k 23/1920-ín na prevádzaných sporných nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. XXXX pre k.ú. C., práve z dôvodu, že vlastnícke právo k tomuto spornému spoluvlastníckemu podielu bolo prekryté ďalším právnym úkonom, a to prevodom na základe darovania zo strany žalovanej v 1/ rade na žalovaného v 3/ rade, ktorý je aj v súčasnosti aktuálne vedený ako vlastník sporného spoluvlastníckeho podielu na vyššie uvedených nehnuteľnostiach. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že pokiaľ žalobkyňa prvotne zvolila ním navrhované žalobné petitum I. a II. je možné jeho konanie čiastočne pochopiť, keďže rozhodovacia prax súdov aj vyšších inštancií nie je jednotná v otázke prípustnosti žaloby o určenie právnej skutočnosti/neplatnosti právneho úkonu podľa § 137 písm. d/ CSP v prípade nároku opomenutého podielového spoluvlastníka pri porušení jeho predkupného práva podľa § 140 Obč. zák. (Už len) príslušný odvolací súd - Krajský súd v Žiline, resp. jeho jednotlivé senáty majú /vyjadrili rozdielny právny názor (akceptácia žaloby o určenie neplatnosti zmluvy bola prezentovaná napríklad z rozhodnutia sp. zn. 11Co/45/2021 zo dňa 14.6.2022, prípadne sp. zn. 7Co/103/2021 zo dňa 24.11.2021 v ktorom prípade šlo o spoločné nehnuteľnosti a aplikáciu zákona č. 97/2013 Z. z., prípadne zo „staršieho“ rozhodnutia sp. zn. 10Co/211/2019 zo dňa 15.10.2019; opačný názor bol prezentovaný napríklad v rozhodnutí sp. zn. 8Co/94/2022 zo dňa 29.11.2022). Konštatoval, že v zmysle záverov zasadnutia Občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Žiline z júna 2023 je žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu (pri porušení predkupného práva podielového spoluvlastníka) prípustným prostriedkom ochrany práv obideného podielového spoluvlastníka. Rôznosť právnych názorov k spornej problematike vyplýva aj z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Napríklad v rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/208/2019 zo dňa 28.9.2021, vo veci o

určenie /relatívnej/ neplatnosti zmluvy, dovolací najvyšší súd zamietol dovolanie strany proti rozhodnutiu odvolacieho krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu ako súdu prvej inštancie o určení neplatnosti kúpnej zmluvy pre porušenie predkupného práva. Aj keď sa dovolací súd nezaoberal prípustnosťou žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu - právnej skutočnosti, vecne posudzoval rozhodnutie odvolacieho súdu a ani obiter dictum nepripojil poznámku ohľadom ne/prípustnosti žaloby o určenie právnej skutočnosti v prejednávanej veci. Iný názor prezentoval v rámci obiter dictum dovolací súd napríklad v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/136/2021 zo dňa 30.6.2022. V nadväznosti na uvedené je potrebné tiež zdôrazniť, že v súdenom prípade nejde o žalobu, ktorá by, v prípade jej vyhovenia súdom, vyvolávala (resp. súdne rozhodnutie) ďalšie spory, neriešila by „problém“, resp. by, takpovediac, nebola „pre život“. Tak v prípade žaloby o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 d/ CSP, ako aj v prípade žaloby podľa § 137 písm. c/ CSP (dôjde k odstráneniu stavu neistoty u žalobcu. Na základe rozhodnutia, ktorým by súd vyhovel tej-ktorej žalobe, by došlo k opätovnému zápisu vlastníckeho práva žalovanej 2/ v príslušnom spoluvlastníckom podiele na príslušný list vlastníctva atď. (či už priamo na základe rozsudku pri určení vlastníckeho práva žalovanej 2/ podľa § 137 písm. c/ CSP alebo v spojení s ust. § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. pri určení neplatnosti kúpnej zmluvy podľa § 137 písm. d/ CSP). Následok oboch rozhodnutí by bol totožný. Vzhľadom na vyššie zistený skutkový stav veci potom ako bola z vyššie uvedených dôvodov pripustená zmena žaloby v rámci jej eventuálneho znenia, sa súd zaoberal aj tým, či má žalobkyňa na takto požadovanom znení naliehavý právny záujem, a teda, či tu právo je alebo nie je vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť. Naliehavosť sa prejaví v tom, že určovací rozsudok bude pre žalobcu podstatným spôsobom užitočný. Pokiaľ sa žalobkyňa pri podaní žaloby dovoľovala relatívnej neplatnosti právneho úkonu- kúpnej zmluvy z 26.7.2021 v znení jej Dodatku č. 1 z 10.8.2021 na základe ktorej kúpnej zmluvy došlo k prvotnému prevodu k spornému spoluvlastníckemu podielu, ktorý prevod bol následne dotknutý ďalšou zmenou, a to jeho prevodom vo forme darovania na aktuálne žalovaného v 3/ rade, tak keďže ani v priebehu tohto konania zo strany žalovaných nedošlo k uznaniu neplatnosti týchto právnych úkonov z titulu porušenia predkupného práva, je podľa názoru súdu prvej inštancie legitímne, aby žalobkyňa zvolila za daných okolností aj určovaciu žalobu tak ako tento učinil inak aj v podanej žalobe navrhovaným výrokom II. ako aj v rámci eventuálneho petitu pripusteného na pojednávaní dňa 20.7.2023. Podstatné je či oprávnený spoluvlastník, v tomto prípade žalobkyňa uplatneným procesným prostriedkom (vo vzťahu k výkladu právnych predpisov smerujúcich k zabezpečeniu plnohodnotnej realizácie ústavných práv) môže dosiahnuť odstránenie spornosti. Ak účelom tohto špecifického oprávnenia úkonom dotknutej osoby je reparácia porušenia právnej povinnosti, potom z pohľadu naliehavého právneho záujmu je v prípade, ak je predmetom prevodov (tak kúpnej ako aj darovacej zmluvy) nehnuteľnosť a na jej základe bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech nadobúdateľa významné to, či výrok vyhovujúceho rozsudku môže byť podkladom pre zápis do katastra nehnuteľností, ktorým sa obnoví pôvodný vlastnícky stav. Na základe uvedeného dospel k záveru, že je daný naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení.

4. Súd prvej inštancie mal za to, že medzi stranami nebolo sporné, že žalovaná v 2/ rade bola pred v poradí prvým prevodom vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy uzavretej so žalovanou v 1/ rade podielovou spoluvlastníčkou v rozsahu 23/1920-ín v pomere k celku na žalovanej nehnuteľnosti, ako aj, že táto previedla svoje spoluvlastnícky podiel na tejto nehnuteľnosti na žalovanú v 1/ rade bez toho, žeby žalobkyňa ako podielovej spoluvlastníčke tento ponúkla na predaj. Pokiaľ žalobkyňa podanou žalobou uplatnila aj neplatnosť predmetnej kúpnej zmluvy z titulu porušenia svojho predkupného práva, pričom žaloba bola žalovaným v 1/ a v 2/ rade riadne doručená, predmetná zmluva je neplatná, a to od svojho počiatku (ex tunc). Medzi stranami rovnako nebolo sporné, že žalovaná v 1/ rade darovala kúpený spoluvlastnícky podiel v rozsahu 23/1920-ín v pomere k celku na spornej nehnuteľnosti žalovanému v 3/ rade a ani, že tak učinila v čase pred dovolaním sa neplatnosti zo strany žalobkyne. Súd prvej inštancie bol toho názoru, a to na rozdiel od názoru právneho zástupcu žalobkyne, že žalovaná v 1/ rade tak mohla učiniť do okamihu dovolania sa neplatnosti právneho úkonu voči žalovanej v 1/ a v 2/ rade. Nakoľko však tento prevod bol následne dotknutý ďalšou zmenou v podobe darovania zo strany žalovanej 1/ rade žalovanému v 3/ rade, ktorý sa stal novým nadobúdateľom sporného spoluvlastníckeho podielu v rozsahu 23/1920-ín na žalovanej nehnuteľnosti, bolo v ďalšom potrebné sa zaoberať otázkou dobromyseľnosti toho, a teda otázkou, či nadobúdateľ bol pri ich nadobúdaní dobromyseľný. Ako na to poukazovala žalobkyňa a vykonaným dokazovaním (oboznámením s obsahom kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanými 1/ a 2/ a v neposlednom rade aj darovacej zmluvy) bolo preukázané, že žalovaný v 3/ rade ako advokát autorizoval predmetnú kúpnu zmluvu podľa § 1a ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. Autorizáciou zmluvy je okrem iného posúdenie, či zmluva neodporuje zákonu, neobchádza zákon,

neprieči sa dobrým mravom, a posúdenie, či uzavretím zmluvy nedôjde ku skutočnosti zakladajúcej vznik škody. Na základe skutkových zistení tak súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný v 3/ rade mohol poznať okolnosti prevodu vlastníckeho práva na podklade predmetnej kúpnej zmluvy na žalovanú v 1/ rade- okrem iného, tiež jeho manželku, ako aj byť si vedomý skutočnosti, že žalovaná v 2/ rade ako prevodkyňa z kúpnej zmluvy si nespĺnila svoju zákonnú povinnosť ponúknuť svoje sporné podiely na predaj ostatným spoluvlastníkom. V spojení s okolnosťami následného prevodu - darovania (časový aspekt - uzavretie oboch zmlúv v jednom mesiaci, tiež darovanie blízkej osobe), ktoré svedčia o jeho účelovosti (resp. účelovosti oboch prevodov - na základe kúpnej a neskôr darovacej zmluvy) s cieľom sťažiť uplatnenie práv obídených podielových spoluvlastníkov, je namieste záver, že pri prevode - darovaní sporného podielu manželkou - žalovanou v 1/ rade nemohol byť žalovaný v 3/ rade pri nadobúdaní vlastníctva k nemu dobromyseľný, a teda nenadobudol vlastnícke právo k spornému spoluvlastníckemu podielu. Nemožno preto ani poskytnúť ochranu jeho „vlastníckemu právu“. Uzavretím/v dôsledku predmetnej darovacej zmluvy, resp. aj v spojení so skoršou kúpnu zmluvou, došlo k obchádzaniu ustanovení Obč. zák. o predkupnom práve obídeného podielového spoluvlastníka pri prevode spoluvlastníckeho podielu (keďže nie je dané predkupné právo podielového spoluvlastníka pri prevode spoluvlastníckeho podielu na blízku osobu a nadväzne ani nároky vyplývajúce z jeho porušenia). Taká darovacia zmluva by bola/je teda absolútne neplatná (§ 39 Obč. zák.). Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, a teda, že žalovaný v 3/ rade nebol pri nadobudnutí sporného podielu dobromyseľný a kúpna zmluva uzavretá medzi žalovanou v 2/ rade ako predávajúcou a žalovanou v 1/ rade ako kupujúcou, datovaná dňa 26.7.2021 v znení jej dodatku z 10.8.2021, ako aj darovacia zmluva uzavretá medzi žalovanou v 1/ rade ako daryňou a žalovaným v 3/ rade ako obdarovaným, datovaná dňa 23.8.2021, sú neplatné, mal súd prvej inštancie za to, že nárok žalobkyne je dôvodný, a preto rozhodol tak, že žalobe v časti požadovaného určenia vyhovel (viď ods. 1 tohto odôvodnenia), potom ako mal súčasne preukázanú aj aktívnu vecnú legitimáciu žalobkyne ako opomenutého podielového spoluvlastníka, a zároveň aj pasívnu vecnú legitimáciu žalovaných ako zmluvných strán dotknutých právnych úkonov. Výrokom II. súd žalobu v časti žalobcom požadovaných výrokov I. a II. tieto zamietol ako nadbytočné, a to z dôvodu, že eventuálnym žalobným petitom boli tieto kumulované čo do svojho obsahu. Právne vec odôvodnil § 137 písm. c), d) zák. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ust. § 140, § 40a veta prvá, § 39 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol s poukazom na ustn. § 255 ods. 1 Civilného sporového konania, a teda tak že žalobkyňa ako strane v konaní úspešnej priznal voči žalovaným v 1/ až 3/ rade ako stranám neúspešným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

5. Proti rozsudku prvoinštančného súdu v zákonnej lehote doručili odvolanie žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj len „odvolatelia“). Žiadali rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť tak, že súd žalobu zamietne a prizná náhradu trov konania žalovaným. V odvolaní proti rozsudku prvoinštančného súdu vytýkal, že sa nevysporiadal s procesnými podmienkami prípustnosti žalobného návrhu obsahujúceho dva petity, aby sa vyhol povinnosti skúmať podmienky aktívnej a pasívnej legitimácie účastníkov konania. Ďalej uviedli, že upozornili v priebehu pojednávania stranu žalobkyne na „nemožnosť“ vyhovieť žalobe a v rozpore so zásadami CSP v súvislosti so spravodlivým súdnym konaním, súd viackrát navádzal a nakoniec aj presvedčil právneho zástupcu žalobkyne ku tomu, aby navrhol eventuálny petit /viď zvukový záznam z pojednávania/, ktorý nakoniec pripustil a podľa neho aj rozhodol. S takýmto rozhodnutím nesúhlasili a odvolanie podali z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1, pís. f/ keď súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a pís. h/ kedy napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázali na to, že už vo vyjadreniach k žalobe namietali, že v poradí prvý petit žaloby je nejasný, neurčitý a nevykonateľný, ktoré vady neboli žalovanou odstránené ani po oboznámení spisu Okresného úradu v Tvrdošíne pod spis. zn. V 1141/2021, v poradí druhý petit bol rovnako, neurčitý, nejasný a nevykonateľný lebo bol podmienený a odkazujúci na prvý petit. Žalobný petit v poradí druhý mal znieť na určenie právnej skutočnosti, ktorá však musí vyplývať z osobitného predpisu viď § 137 písm. d/ CSP. Výsledkom popísaného zmätočného postupu súdu prvej inštancie je to, že bol porušený princíp spravodlivosti u žalovaných v 1/ až 3/ rade. Poukázali na to, že Krajský súd v Žiline v konaní pod spis. zn. 5Co/222/2018 okrem iného zaujal stanovisko, že súd v sporovom konaní sa nemôže vecne zaoberať iným právnym vzťahom, iným právom ani iným plnením (čo do druhu alebo výšky), než sú uvedené v žalobe a nemôže priznať iné plnenie ako je žiadané v petite. Civilné sporového konanie ako konanie, ktorého účelom je poskytovanie ochrany súkromno-právnym vzťahom je ovládané dispozičným a prejednávacím princípom. Konanie sa začne len na základe podanej žaloby. Je to žalobca, ktorý vymedzuje predmet sporového konania, a to pokiaľ ide o konkrétny právny vzťah, o ktorom tvrdí, že existuje a je ohrozený alebo porušený

alebo konkrétny nárok z tohto právneho vzťahu, ktorému žiada poskytnúť súdnu ochranu, resp. výška alebo rozsah plnenia, ktoré z daného nároku žiada priznať. Nemôže preto súd rozhodnúť a žalobcovi priznať niečo iné než požaduje v žalobnom petite, inak povedané v civilnom sporovom konaní sa súdy nezaobierajú iným právnym vzťahom, iným právom, iným plnením, než aké sú uvedené v žalobe. Opačný postup by bol v rozpore s ústavnými princípmi činnosti súdu a s princípom rovnosti sporových strán, ktoré majú v konaní rovnaké postavenie spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany (čl. 6 CSP). Ak súd poučoval žalobkyňu a navádzal ju na naformulovania eventuálneho petitu žaloby na základe ktorého by bol vymedzený predmet tohto konania inak, tak takýto postup bol prekročením poučovacej povinnosti súdu (§ 160 CSP) a bol v rozpore so zásadou rovnosti strán sporu. Z doteraz uvedeného vyplýva, že súd prvej inštancie ignorujúc procesný postup, ktorý je povinný zachovať po prijatí žalobného návrhu, preskúmaním aktívnej a pasívnej legitímácie, porušil aj zásadu viazanosti súdu žalobným návrhom, v predmetnom prípade dvojnásobným petitom žaloby. Podľa zaužívanej súdnej praxe súd môže žalobnému návrhu buď vyhovieť alebo ho zamietnuť a nemá oprávnenie na to aby navádzal žalobkyňu na podanie ďalšieho návrhu na pripustenie eventuálneho petitu tak aby mu bolo možné „vyhovieť“. Určovacia žaloba (§ 137 písm. c/ CSP) má predovšetkým preventívny charakter. Je na mieste tam, kde jej pomocou možno odstrániť stav ohrozenia práva, či neistoty v právnom vzťahu a primeranú nápravu nie je možné dosiahnuť inak. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu ku posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo. Žalobkyňa tak ako pred prevodom spoluvlastníckeho podielu žalovanou v 2/ rade bola a je podielovou spoluvlastníčkou, ktorej spoluvlastníctvo nebol zasiahnuté. Súd prvej inštancie nemal preukázaný naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení preto, lebo aj keď v rozpore s petiti žalobného žalobe vyhovel tak, že určil, že žalovaná v 2/ rade je podielovou spoluvlastníčkou predmetu sporu, tak právne postavenie žalobcu sa vôbec nezmenilo. Žalobkyňa neuviedla žiadne skutkové okolnosti, ako by sa zmenilo jeho právne postavenie, pokiaľ by vlastníkom nebol žalovaný v 3/ rade. Nepreukázanie existencie naliehavého právneho záujmu potom okrem iného, malo viesť ku zamietnutiu určovacej žaloby a pokiaľ súd nemal preukázanú existenciu takéhoto záujmu, tak nemohol pristúpiť ku posudzovaniu merita veci a bol povinný aj z tohto dôvodu žalobný návrh zamietnuť ako neprípustný. Zvlášť aj preto, že predmetom sporu, ktorým bol súd viazaný, bola tzv. pozitívna určovacia žaloba, ktorá nepripúšťala aby súd išiel čo rozhodovania a dokazovania nad petít žalobného návrhu. Určovacia žaloba aj podľa súčasnej právnej úpravy (CSP) má stále preventívny charakter. Je podanie prichádza do úvahy vtedy, keď jej prostredníctvom možno eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, pričom k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť iným spôsobom, resp. dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov medzi účastníkmi. Ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať splnenie týchto funkcií, nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Podľa súdnej praxe v prípadoch určovacích žalôb týkajúcich sa vlastníckeho práva ku nehnuteľnostiam je naliehavý právny záujem spravidla daný potrebou zosúladenia skutočného stavu so zápisom vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností a teda zapísania (či obnovenia zápisu) vlastníckeho práva žalobcu nie žalovaného/ na základe pozitívnej určovacej žaloby, v niektorých okolnostiach môže byť daný aj v prípade negatívnej určovacej žaloby, ak sa ňou má odstrániť stav právnej neistoty už zapísaného vlastníckeho práva žalobcu. Podľa názoru odvolateľov ako súd prvej inštancie zamietol výroky I, II žalobného návrhu ako „nadbytočne“ aj keď boli podané nesprávne, v rozpore so zásadami CSP, tak postupoval neprávne pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania, ktoré priznal v rozsahu 100 % žalobkyňi, lebo správne vychádzajúc v pomere úspechu jej nemali byť priznané.

6. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu uviedla, že sa stotožňuje s rozsudkom prvoinštančného súdu, uvádza, že prejednávaná právna vec sa vo svojej podstate vyznačovala vysoko špecifickým charakterom, pričom súd prvého stupňa mimoriadne správne a fundovane analyzoval ako skutkový, tak i právny stav, vo veci rozhodol s odkazom na ustálenú rozhodovaciu súdnu prax, svoje rozhodnutie odôvodnil vysoko kvalitatívne za súčasného rešpektovania názorov právnej teórie a predovšetkým skúmal taktiež morálne a osobnostné pohnútky procesných strán na výsledku predmetného sporu. Na strane súdu prvej inštancie neviduje žiadne z pochybení, na ktoré odkazujú žalovaní 1/ a 2/ svojimi odvolaniami, nakoľko v odvolaniach prezentovanými skutočnosťami a právnymi názormi žalovaných 1/ a 2/ sa už zaoberal súd prvého stupňa a veľmi jasne v odôvodnení svojho žalovanými 1/ až 2/ napádaného

rozsudku sa s nimi v dostatočnej miere vysporiadal a poukázal na dôvody, pre ktoré tieto nie je možné vnímať ako správne, resp. účinné prostriedky procesnej obrany. V zásade jediným stále sa opakujúcim argumentom žalovaných 1/ až 2/ je stav, v rámci ktorého kritizujú súd prvej inštancie za to, že splnil svoju zákonnú povinnosť a postupoval v súlade s ustanovením § 216 ods. 1 CSP („Súd je viazaný žalobným návrhom žalobcu“) a zároveň kritizujú postup súdu prvej inštancie i napriek tomu, že musia mať vedomosť o tom, že v zmysle ustálenej rozhodovacej súdnej praxe predmet konania (resp. obsah žaloby) nie je tvorený výlučne žalobným návrhom (petitum), ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami - opísaním skutkového deja (causa petendi). Na základe žalobného návrhu a opísania skutkového deja možno individualizovať predmet konania - súd je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami žalobcov v spore. Súd má skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh (petit). (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 25. novembra 2020, sp. zn. 7Cdo/268/2019). Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávných princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomíňať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu (I. ÚS 155/2017, ZNaU 28/2017, Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 1241/12 z 13. marca 2013. Z tohto navyše vyplýva, že povinnosť súdov vyhľadávať právo neznamená len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale tiež povinnosť zisťovať a formulovať, čo je konkrétnym právom aj tam, kde ide o interpretáciu abstraktných noriem a ústavných zásad. Predmetom konania vo veci samej je zákonu odporujúci postup žalovaných 1/ až 3/, ktorí sa snažili nemorálnym a nezákonným spôsobom prekryť porušenie svojich povinností vzájomnými prevodmi práv ku dotknutej nehnuteľnosti za súčasného krytia poskytnutého im autorizáciou zmluvy prostredníctvom advokáta. Vo veci konajúci súd sám v rámci svojho odôvodnenia poukázal na zložitost' koncipovania žalobného petitu v prejednávanej právnej veci a sám teda na základe svojich doterajších skúseností, praxe a odbornosti usúdil najlepšie vhodné znenie žalobného petitu. Tým si v zásade splnil svoju povinnosť poskytnúť procesnej strane súdnu ochranu i za okolnosti prípadného formálneho nedostatku – nie síce doslovne správneho žalobného petitu, ale obsahovo jednoznačne jasného a zrejmého do takej miery (i v nadväznosti na samotný obsah žalobného návrhu a následného súdneho konania), že niet pochýb o tom, čoho sa žalobným petitom, resp. odôvodnením žaloby domáha. Vyššie uvedené sa potom plynulo vzťahuje i na tvrdenia žalovaných 1/ a 3/ ohľadom prípadnej absencie pasívnej/aktívnej vecnej legitímácie účastníkov konania, poprípade iné, nepodstatné tvrdenia, ktorých cieľom je v zásade len prejavíť svoju frustrovanosť z toho, že nebolo vyhovené ich právnej konštrukcii, snahe zakryť porušenie predkupného práva a znemožneniu domôcť sa právnej ochrany. V prejednávanej právnej veci bola súdna ochrana skutočne poskytnutá tej procesnej strane, ktorá na ňu v zmysle platného právneho rámca a zaužívaných spoločenských konvencií mala zákonné právo. Žiadal rozsudok prvoinštančného súdu potvrdiť a žalovaných 1/ a 2/ zaviazat' k povinnosti nahradíť trovy konania.

7. Odvolatelia v písomnej replike k vyjadreniu žalobkyne uviedli, že žalobkyňa vychádza nie z prísno formalistických procesných hľadísk týkajúcich sa podania žalobného návrhu, ktoré súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí opomenul vyhodnotiť, znamenajúc, že bol podaný procesne nesprávny žalobný návrh, ktorý nemôžu súdy „reparovať“ tak ako sa stalo aj v tomto prípade. Nesprávne podaný žalobný návrh zákonodarca v civilnom sporovom poriadku sankcionuje jeho zamietnutím. Nestotožnili sa s tvrdením žalobkyne v tom smere, že vo veci konajúci súd prvej inštancie „sám“ v rámci svojho odôvodnenia poukázal na „zložitost'“ koncipovania žalobného petitu v predmetnej právnej veci a „sám“ bez zásahu žalobcu, na základe svojich doterajších skúseností, praxe a odbornosti „usúdil“ najlepšie vhodné znenie žalobného petitu. V tom si podľa názoru právneho zástupcu žalobcu v „zásade“ splnil svoju povinnosť poskytnúť /len jednej/ procesnej strane súdnu ochranu i za okolnosti prípadného formálneho nedostatku, spočívajúceho nie síce v doslovne správne koncipovanom žalobnom petite, ktorý bol ale obsahovo jednoznačne jasný a zrejmý do takej miery (i v nadväznosti na samotný obsah žalobného návrhu a následného súdneho konania), že niet pochýb o tom, čoho sa žalobným petitom /v žalobe sa nachádzajú až tri petity/, resp. odôvodnením žaloby domáha. Žaloba bola podaná prostredníctvom právneho zastúpenia, teda osobou znalou práva, ktorá si je vedomá princípov zakotvených v Civilnom sporovom poriadku, ktoré majú zabezpečiť aby neboli podávané zjavne procesne nesprávne žaloby. Zdôraznili odvolaciemu súdu skutočnosť, že pôvodné dva petity žalobného návrhu sa týkali určenia neplatnosti právnych skutočností 1/ kúpnej zmluvy, ktorý petit trpel nedostatkom nesprávnosti, nejasnosti, neurčitosti a tým aj nevykonateľnosti už pri jeho podaní a tento nedostatok nebol odstránený ani po oboznámení sa s obsahom pripojených listinných dôkazov, 2/ darovacej zmluvy /

ktorej žalobca nebol účastníkom/, ktorý petit rovnako trpel nedostatkom nesprávnosti, nejasnosti, neurčitosti a tým aj nevykonateľnosti už pri jeho podaní, ktorý nedostatok však v tomto prípade nebol odstrániteľný, lebo zjavne išlo o žalobu o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 pís. d/. Ak súd prvej inštancie, až na presvedčanie právneho zástupcu žalobkyne, pripustil zmenu žaloby o tretí petit 3/ týkajúci sa určenia vlastníctva žalovanej v 2/ rade, tak nemohli súhlasiť s názorom žalobkyne, že v prerokovávanej právnej veci bola „súdna ochrana“ poskytnutá tej procesnej strane, ktorá na ňu v zmysle platného právneho rámca a zaužívaných spoločenských konvencií mala zákonné právo. Nesprávnosť napadnutého rozhodnutia videli aj v tom, že súd prvej inštancie neprávne rozhodol o prvých dvoch petitoch žaloby, ktoré boli podané samostatne tak, že ich jednoducho „vypustil“ bez právneho odôvodnenia uvedeného postupu, pričom procesne správne ich mal zamietnuť, čo má vplyv, v prípade správneho postupu u v poradí 3/ petitu, na trovy konania.

8. Žalobkyňa v písomnej duplike k odvolacej replike žalovaných 1/ a 2/ uviedla, že žalovaní 1/ až 3/ počas celého konania (a i v tých na tunajšom súde podobných) argumentačne poukazovali na prvú vetu čl. 5 základných princípov CSP podľa ktorej „zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu“ a v súčasnosti, keď ich vopred premyslenému postupu cieľom ktorého bolo zjavné zneužitie práva, súdna ochrana poskytnutá nebola, alibisticky poukazujú na to, že súd poskytol súdnu ochranu „len jednej“ procesnej strane – uvedené je logický a samozrejme, veľmi správny postup súdu prvej inštancie, nakoľko je nemysliteľné, aby bola v tomto prípade právna ochrana poskytnutá žalovaným. Podľa žalobkyne sústava všeobecných súdov SR a právny poriadok SR má slúžiť a i slúži na ochranu pred nezákonnými zásahmi do práv a právom chránených záujmov adresovaných subjektov a preto podľa jej názoru nie je žiadnym prekvapením, že nezákonný postup žalovaných 1/ až 3/ sa nestretol ako s obdivom, tak ani s uznaním ale so sankciou prezentujúcou odsúdenie takéhoto konania (tým, že procesnej strane obchádzajúcej právo nebola poskytnutá súdna ochrana). Ďalší postup súdu prvej inštancie len nadväzuje na vyššie uvedené, nakoľko tento sa s argumentáciou žalobkyne stotožnil a taktiež vzhliadol na strane žalovaných 1/ až 3/ nečestný a nepoctivý záujem, ktorý bol zo začiatku žalovanými obhajovaný a presadzovaný, no v súčasnosti ich zaujíma už len rozhodnutie o trovách konania, resp. o nároku na náhradu trov konania, nakoľko už aj im musí byť zrejmé, že jediným ich úspechom môže byť v týchto veciach minimalizovanie vlastných strát vyjadrených v ich o najnižšej možnej, ideálne v žiadnej miere povinnosti nahradiť trovy konania – samotnú potrebu konania zapríčinili žalovaní 1/ až 3/ svojím, už niekoľko krát pertraktovaným postupom a preto je nanajvyš spravodlivé ak títo budú zaviazaní i na náhradu svojich trov súdneho konania v celom rozsahu. V prípade závažných nedostatkov tvrdných žalovanými 1/ až 3/ vo veci konajúcejmu súdu nič nebránilo postupovať podľa druhej vety čl. 5 základných zásad CSP, resp. ostatných ustanovení CSP a žalobnému návrhu nevyhovieť, resp. zvoliť iný postup – na tento však neboli splnené podmienky tak, ako si to žalovaní 1/ až 3/ nedôvodne prezumovali.

9. Krajský súd v Žiline ako súd odvolací (§ 34 CSP) súc viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania (§ 379, § 380 CSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario odvolaním napadnuté rozhodnutie prvoinštančného súdu ako správne postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

10. Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že prvoinštančný súd vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam, vyvodil správny právny záver, svoje rozhodnutie dostatočne vyčerpávajúcím postupom podľa § 220 CSP odôvodnil.

11. V podanom odvolaní žalovaní 1/ a 2/ zhodne namietajú, že prvoinštančný súd sa nedostatočne venoval vyhodnoteniu aktívnej a pasívnej vecnej legitímácie v spore, preformuloval petit žaloby, rozhodol o inom práve, než ochrany ktorého sa žalobkyňa domáhala a nesprávne posúdil naliehavosť právneho záujmu žalobcu na podaní určovacej žaloby.

12. Podľa § 137 písm. c), d), CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

13. Podľa § 140 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, § 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

14. Podľa § 40a veta prvá OZ, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, § 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589 a § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá.

15. Podľa § 39 OZ, neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

16. Podľa § 603 ods. 3 OZ, ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

17. Podľa článku 2 ods. 1 CSP, ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty.

18. Podľa § 130 CSP súd predvolá na výsluch toho, kto podanie urobil, ak má za to, že tým možno dosiahnuť odstránenie väd podania. Pri výsluchu súd uvedie, v čom je podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, a poučí, ako podanie opraviť alebo doplniť.

19. Z poukazovaných zákonných ustanovení (§ 140 a §40a OZ) vyplýva, že ak porušil niektorý z podielových spoluvlastníkov povinnosť ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel ku kúpe ostatným spoluvlastníkom ako prvým a skutočne vykonal prevod svojho spoluvlastníckeho podielu na tretiu osobu (nie osobu blízku), vystavuje sa spolu s treťou osobou osobitnej forme postih uvedenej v § 40a OZ. Občiansky zákonník neobsahuje ďalšiu úpravu vecného a predkupného práva a ani priamo neodkazuje, že na toto právo z hľadiska obsahu účinkov a výkonu treba aplikovať ustanovenia o zmluvnom predkupnom práve, to však nebráni tomu, aby sa podľa analógie legis (§ 853) na tieto vzťahy použila všeobecná úprava o predkupnom práve zaradená do 8 časti druhej hlavy druhého oddielu v § 602 - § 606. Uvedené napokon vyplýva aj z § 603 ods. 2, ktorý priamo umožňuje predkupné právo dohodnúť aj ako vecné právo (porovnaj napr. P. Vojčík a kolektív, Občiansky zákonník stručný komentár, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2008, str. 326, J. Svoboda a kolektív, Občiansky zákonník komentár a súvisiace predpisy, V. doplnené rozšírené a aktualizované vydanie EUROUNION Bratislava 2004, str. 221).

20. V prípade porušenia predkupného práva je teda nutné pripustiť možnosť oprávneného spoluvlastníka domáhať sa alternatívne práva vyplývajúceho mu z ust. § 603 ods. 3 OZ. Oprávnený spoluvlastník z predkupného práva má teda pri porušení povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka na výber tri zákonné možnosti. Môže sa domáhať buď vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníctva na tretiu osobu, alebo sa môže voči nadobúdateľovi (tretej osobe) domáhať, aby mu predaný spoluvlastnícky podiel ponúkol za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od povinnej osoby. Ak tak nadobúdateľ dobrovoľne neurobí, môže s domáhať na súde vydania rozhodnutia, ktorým sa pri kúpe nahradí prejav vôle nadobúdateľa (§ 161 ods. 3 OSP, teraz § 229 CSP). Treťou možnosťou je, že si ponechá predkupné právo, ktoré však už začne pôsobiť až voči nadobúdateľovi.

21. Prvoinštančný súd v predmetnej veci vychádzal zo zistenia, že žalovaná 2/ pred tým, ako sa rozhodla svoje spoluvlastnícke podiely previesť na žalovanú 1/, neponúkla tieto ostatným spoluvlastníkom, teda aj žalobcovi, čím si nesplnila povinnosť vyplývajúcu jej z ust. § 140 OZ. Ide teda nepochybne o prípad porušenia predkupného práva žalobcu. Žalobkyňa ako podielový spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené, sa teda môže domáhať buď vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníctva na tretiu osobu, alebo sa môže domáhať od nadobúdateľa (nie od povinného spoluvlastníka), aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované. V danom prípade sa žalobkyňa podanou žalobou, doručenou súdu domáhala vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníctva zo žalovanej 2/ na žalovanú 1/.

22. Zároveň sa domáhal vyslovenia absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy, ktorou žalovaná 1/ previedla takto nadobudnutý spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach od žalovanej 2/ na žalovaného 3/.

23. Návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu vyžaduje preukázanie naliehavého právneho záujmu. Takýto návrh sa uplatní najmä v prípade, keď určovací výrok je potrebný z hľadiska občiansko-právnej prevencie (predchádzania ďalším sporom) alebo v prípade, keď výrok o neplatnosti je potrebný v konaní pred iným orgánom právnej ochrany alebo pred orgánom, ktorému bola zverená časť právomoci inak patriacej súdom (napr. v konaní pred správou katastra nehnuteľností). Právny záujem musí byť naliehavý v tom zmysle, že navrhovateľ – žalobkyňa v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobkyňa v konaní domáhala) a súvisí s vyriešením otázky, či sa návrhom na začatie konania s daným petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva alebo právnej neistoty.

24. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR zo 14. mája 2014 sp.zn. 7Cdo/46/2013, nemožno súhlasiť s argumentom, že ak dôjde k porušeniu predkupného práva, oprávnená už nemá naliehavý právny záujem na podaní žaloby o neplatnosť právneho úkonu v zmysle § 40a OZ. Takýto názor totiž nemožno odvodiť ani výkladom ust. § 40a OZ v spojení s § v tom čase 80 písm. c) OSP, teraz § 137 písm. d) CSP ale ani z inej právnej úpravy. Vo všeobecnosti treba prisvedčiť záveru, že žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu pre prerušenie predkupného práva (§ 40a OZ) môže obstáť z pohľadu naliehavého právneho záujmu aj vtedy, ak už došlo k porušeniu predkupného práva.

25. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR z 25. mája 2010 sp.zn. 2Cdo/110/2009, naliehavý právny záujem podľa v tom čase § 80 písm. c) OSP, dnes § 137 písm. d) CSP je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť.

26. Podľa rozsudku Krajského súdu v Brne z 28. novembra 2003 sp.zn. 12Co 957/2003 v prípade žaloby na určenie vlastníctva veci v spoluvlastníctve viacerých osôb je daný naliehavý právny záujem na určení vlastníctva tak vo vzťahu k podielu požadovanému žalobcom, ako i vo vzťahu k vymedzeniu rozsahu podielového spoluvlastníctva žalovaných.

27. Právny úkon, ktorý má vadu, majúcu za následok jeho tzv. relatívnu neplatnosť v zmysle ust. § 40a Občianskeho zákonníka sa považuje za platný (so všetkými právnymi dôsledkami z neho vyplývajúcimi) pokiaľ ten, na ochranu ktorého je dôvod neplatnosti právneho úkonu určený (oprávnená osoba), sa neplatnosti nedovolá. Ak sa oprávnená osoba relatívnej neplatnosti právneho úkonu dovolá, je právny úkon neplatný od svojho začiatku (ex tunc). To platí i tam, kde na základe tohto relatívne neplatného právneho úkonu vzniklo vkladom do katastra nehnuteľností vecné právo. Relatívnej neplatnosti sa treba dovolať. Pri dovolaní sa neplatnosti ide o jednostranný právny úkon, ktorý sa musí adresovať druhému účastníkovi právneho úkonu, resp. všetkým účastníkom právneho úkonu, ak ten, kto sa dovoláva relatívnej neplatnosti právneho úkonu, nie je účastníkom tohto právneho úkonu. Dôjdením dovolania sa neplatnosti ostatným účastníkom právneho úkonu sa končí relatívna neplatnosť právneho úkonu a nastáva neplatnosť, ktorú svojimi účinkami možno prirovať k absolútnej neplatnosti. Zákon preto, aby nastali účinky tzv. relatívnej neplatnosti právneho úkonu neustanovuje žiadnu formu dovolania sa tejto neplatnosti. Možno tak urobiť i žalobou (vzájomnou žalobou) podanou na súde alebo námietkou v rámci obrany proti uplatnenému právu v konaní pred súdom. Bez dovolania sa relatívnej neplatnosti je právny úkon platný a súd či iný orgán právnej ochrany bez tohto jednostranného právneho úkonu nemôže z úradnej povinnosti prihliadnuť na relatívnu neplatnosť.

28. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČR z 20. mája 2015 sp.zn. 30Cdo 366/2015 predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je (určovacej žaloby) sú po procesnej stránke skutočnosti, že účastníci majú vecnú legitimáciu a že na určení je naliehavý právny záujem. Vecnú legitimáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, má ten, kto je účastníkom právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide, alebo koho právnej sféry sa sporný právny vzťah alebo sporné právo týka. V spore o určenie neplatnosti právneho úkonu nejde len o to, či konkrétny subjekt (žalobca) mohol mať podľa hmotného práva vplyv na vznik napadnutého právneho úkonu, resp. dotkol sa ho právny úkon pri svojom vzniku, ale tiež o to, ako sa následné určenie, že úkon bol vykonaný neplatne, premietne do jeho právnych pomerov.

29. Za jeden z účelov zákonného predkupného práva v rámci podielového spoluvlastníctva možno považovať aj záujem podielových spoluvlastníkov na zachovaní určitej známej spoluvlastníckej štruktúry, čo môže byť významné pre nerušené užívanie spoločnej veci, patriacej viacerým spoluvlastníkom, či bezproblémovú existenciu spoluvlastníckeho vzťahu ako takého.

30. Na podklade uvedeného možno teda vyvodiť, že spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené, má vždy naliehavý právny záujem na dosiahnutí pôvodného stavu, ktorý tu bol pred vykonaním relatívne neplatného právneho úkonu, a teda na zachovaní pôvodnej spoluvlastníckej štruktúry.

31. Ďalej odvolatelia v podanom odvolaní namietali nedostatok aktívnej a pasívnej vecnej legitímácie. Odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 10.10.2001 sp.zn. 22Cdo/2474/2000, podľa ktorého právne účinky dovolania sa neplatnosti prevodu spoluvlastníckeho podielu pri nedodržaní predkupného práva podielového spoluvlastníka, nastávajú okamihom, kedy prejav vôle dotknutého spoluvlastníka, ktorým sa dovoľáva tohto dôvodu, dôjde spoluvlastníkovi, ktorý predkupné právo porušil i nadobúdateľovi prevedeného podielu.

32. To znamená, že v danom prípade správne žalobkyňa žalovala tak žalovanú 1/ ako nadobúdateľku prevedeného spoluvlastníckeho podielu a ďalej jeho darykyňu, ktorá ho darovacou zmluvou previedla na žalovaného 3/, ako i žalovanú 2/, ktorá ako podielová spoluvlastníčka pri prevode spoluvlastníckeho podielu porušila predkupné právo žalobkyne. Pasívna legitímácia žalovaného 3/ je daná zápisom vlastníctva sporného spoluvlastníckeho podielu na liste vlastníctva v príslušnom katastri.

33. Ďalej odvolatelia v podanom odvolaní namietali postup prvoinštančného súdu, pokiaľ pristúpil k preformulovaniu petitu žaloby sformulovaného žalobcom v súlade so skutkovými tvrdeniami a obsahom žaloby.

34. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2Cdo/8/2005 časopis Zo súdnej praxe č. 56/2005 údaj o tom, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáha, tzv. petit musí byť presný, určitý a zrozumiteľný. Súd totiž musí presne vedieť, o čom má konať a rozhodnúť, pretože s výnimkou prípadov uvedených v § 153 ods. 2 OSP, dnes § 379 CSP nesmie účastníkom prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú ani účastníkom priznať iné práva a uložiť im iné povinnosti, ako sú navrhované. Presný, určitý a zrozumiteľný petit nie je vyjadrením iba formálnych náležitostí návrhu na začatie konania, ale je aj nevyhnutným predpokladom toho, aby súdne rozhodnutie bolo z materiálneho hľadiska vykonateľné a aby nastali právne účinky, ktoré žalobca sledoval podaním návrhu na začatie konania – žaloby. Požiadavku, aby z návrhu na začatie konania – žaloby bolo zjavné, čoho sa navrhovateľ – žalobca domáha, však nemožno vykladať tak, že by navrhovateľ - žalobca bol povinný urobiť návrh znenia výroku rozsudku súdu. Ust. § 79 ods. 1 druhej vety OSP (dnes § 31 a nasl. CSP) navrhovateľovi neukladá formulovať návrh rozsudku, ale iba to, aby sa z návrhu na začatie konania – žaloby, dalo zistiť, čoho sa navrhovateľ – žalobca, domáha. Navrhovateľ – žalobca, uvedie, čoho sa domáha aj vtedy, ak v návrhu na začatie konania presne, určite a zrozumiteľne označí, tak aby bolo možné z obsahu návrhu na začatie konania – žaloby, bez pochybností vyvodiť spôsob určenia právneho vzťahu rozhodnutím súdu alebo povinnosť, ktorá má byť rozhodnutím súdu odporcovi – žalovanému uložená. Ak je petit presný, určitý a zrozumiteľný, súd neporuší ust. § 155 ods. 1 OSP (dnes § 216 CSP) alebo iné zákonné ustanovenie, ak použitím iných výrazov vyjadrí vo svojom výroku rovnaké práva a povinnosti, ktorých sa navrhovateľ – žalobca domáha. Iba súd totiž rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia prípadným návrhom navrhovateľa – žalobcu na znenie výroku rozhodnutia pritom nie je viazaný. Pri formulácii výroku rozhodnutia súd samozrejme musí dbať o to, aby vyjadroval (z obsahu hľadiska) to, čoho sa navrhovateľ – žalobca návrhom na začatie konania domáhal.

35. Z obsahu žaloby doručenej žalobcom na súd nepochybne vyplýva, že jeho zámerom bolo v súdnom konaní dosiahnuť zachovanie pôvodnej spoluvlastníckej štruktúry a dosiahnuť, aby sa prostredníctvom rozhodnutia súdu žalovanou 2/ prevedený spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach v prospech žalovanej 1/ a následne žalovanou 1/ na žalovaného 3/ dostal do vlastníckej sféry pôvodnej spoluvlastníčky – žalovanej 2/. V danom prípade, pokiaľ i prvoinštančný súd primel žalobkyňu k preformulovaniu znenie pôvodného žalobného petitu, nerozšíril žalobkyňou uplatnené právo ani jej nepriznal iné právo, za zmenených prípadne doplnených rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe. Je dôležité si uvedomiť, že súd prvej inštancie je povinný postupovať tak, aby odstránil prípadné vady

petitu, a to aj postupom podľa § 130 CSP. Postup podľa § 130 CSP možno realizovať aj na pojednávaní tak, ako to vykonal súd prvej inštancie. Súdny postupovať v súlade s článkom 2 ods. 1 CSP, tak ako to vykonal súd prvej inštancie. Zamietnutie žaloby pre formálne nedostatky petitu tak, ako to žiadajú žalovaní, by bola zo strany súdu denegatio iustitiae, teda odopretie spravodlivosti formalistickým prístupom.

36. Žalobkyňa v žalobe presne, určite a zrozumiteľne označila spôsob určenia právneho vzťahu rozhodnutím súdu a prvoinštančný súd postupom v súlade s článkom 2 ods. 1 a § 130 CSP zabezpečil vykonateľnosť petitu žaloby, tak ako to je zrejmé zo skutkového zdôvodnenia žalobkyňou požadovanej a súdom poskytnutej ochrany.

37. Napadnutým rozsudkom prvoinštančný súd vyjadril určený právny stav, po tom, ako sa žalobkyňa účinne dovolala relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy a absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy, uzatvorenej medzi žalovanými. Dovoláním sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, uzatvoreného medzi žalovanou 2/ a žalovanou v rade 1/ podaním žaloby a jej dorúčením sa skončila relatívna neplatnosť právneho úkonu a nastala neplatnosť, ktorú svojimi účinkami možno prirovnať k absolútnej neplatnosti. Vo väzbe na to v súlade s ust. § 34 zák. č. 162/1995 Z.z. v platnom znení sa obnovil stav, aký tu bol pred vykonaním právneho úkonu, ktorým žalovaná 2/ previedla spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach na žalovanú 1/ a následne na tomto nemohla nič zmeniť ani darovacia zmluva uzatvorená medzi žalovanou 1/ a žalovaným v rade 3/, ako uviedol prvoinštančný súd v napadnutom rozsudku. V konaní bolo preukázané, že žalovaný v rade 3/ ako advokát, autorizoval kúpnu zmluvu podľa § 1a ods. 1 zák. č. 586/2003 Z.z. Autorizáciou zmluvy je okrem iného posúdenie, či zmluva neodporuje zákonu, neobchádza zákon, neprieči sa dobrým mravom a posúdenie, či uzavretím zmluvy nedôjde ku skutočnosti, zakladajúcej vznik škody. Je zrejmé, že žalovaný v rade 3/ poznal okolnosti prevodu vlastníckeho práva na podklade predmetnej kúpnej zmluvy na žalovanú v rade 1/ svoju manželku. Vedel, že prevodkyňa žalovaná 2/ si nespĺnila povinnosť ponúknuť sporný podiel na predaj ostatným spoluvlastníkom. Ako uviedol prvoinštančný súd, pri prevode – darovaní sporného podielu jeho manželkou – žalovanou 1/, nemohol byť žalovaný 3/ pri nadobudnutí vlastníctva k nemu dobromyseľný, a teda nenadobudol vlastnícke právo k spornému spoluvlastníckemu podielu. Takáto darovacia zmluva je absolútne neplatná (§ 39 Občianskeho zákonníka). Po dovolaní sa neplatnosti právnych úkonov medzi žalovanými, sa zo zákona obnovil pôvodný právny stav, aký tu bol pred ich vykonaním, a teda opätovnou spoluvlastníckou spoluvlastníckeho podielu sa stala žalovaná 2/ (§ 34 zák. č. 162/1995 Z.z. v platnom znení). Vo vzťahu k namietanému nedostatku naliehavého právneho záujmu, odvolací súd konštatuje, že spoluvlastník má vždy naliehavý právny záujem na určení, kto je jeho spoluvlastník, nakoľko musí vedieť, s kým má jednať mimosúdne prípadne aj v rámci súdneho sporu ako so spoluvlastníkom.

38. Vo väzbe na uvedené preto odvolací súd rozsudok prvoinštančného súdu v ostatnom sa stotožniac s jeho odôvodnením, (vo vzťahu ku ktorému žalovaní 1/ - 2/ osobitne v podanom odvolaní námietky nevzniesli), postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako správny potvrdil.

39. Odvolací súd sa stotožnil aj s rozhodnutím o trovách konania, ktoré boli voči žalovaným 1/ až 3/ priznané žalobkyňi, nakoľko v konaní bola v celom rozsahu úspešná. Skutočnosť, že žaloba bola čiastočne zamietnutá z dôvodu nadbytočnosti žalovaných petítov bol správny právny záver súdu prvej inštancie, ktorý nemal vplyv na rozhodnutie o trovách konania.

40. Žalobkyňa bola v odvolacom konaní úspešná, odvolací súd jej vo vzťahu k žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (§ 396 ods. 1, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 CSP).

41. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v senáte v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§419 CSP) .

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP).